

GENÇLİK ELDEN GİTMEYEN

Hilal KOÇ HANCI
Keçiören Müftülüğü Kur'an Kursu Öğreticisi

Ağır ağır çıktığı merdivenlerden evin kapısına ulaştığında, yardım ettiğim için teşekkür etti ve 'Evladım, senin yaşların-dayken bir gün bu kadar yaşlanıp aciz kalacağımı hiç düşünmezdim. Gençliğinin kıymetini bil, gençlik elden gitti mi bir daha geri gelmiyor.' dedi.

Üçüncü kattan aşağı bir solukta iniverdim. 'Gençliğinin kıymetini bil.' tavsiyesi artık beni düşündürmeye başlamıştı.

Nedir gençlik? Neden kıymeti bilinmeli? İnsan neden elinden gidene bu kadar üzülür? Elde edemedikleri mi, yoksa yaptığı yanlışlar mı onu bu kadar düşündürür? Gençliğini geçirip, ileriki yaşlarda "ah" çekenlerin, gençliğin elinden tutmaları gerekmez mi? Bu sorular ve daha niceleri sorulup cevaplandırılmalıdır ki, bugünün gençleri, yarının "ah çeken" büyükleri olmasın.

Hayat kimileri için uzun kimileri için kısa bir yolculuk. Dünyaya gelmemizle başlayan bu yolculuğun çeşitli merhaleleri, iniş çıkışları, virajları var. Hayatın her bir kesitinin kendine has özellikleri var. Yaşadığımız safhanın özelliklerini biz ya da bizimle yakın ilişki içindeki insanlar bilmezse yol kazalarının yaşanması kaçınılmaz olur.

Yolun başlangıcı olan çocukluk evresi, aile ile kuvvetli bir alışverişin, temasın olduğu dönemdir. O dönemde anne, baba,

okul ve çevre ne derse olduğu gibi doğru kabul edilir. Gençlik dönemi çocukluk evresi ile yetişkinlik arasında köprü vazifesi gören bir dönem. Bu dönemde birey fiziksel, ruhsal ve zihinsel bir dönüşüm geçirmektedir. Yavaş yavaş ailesinden bağımsız bir hayata adım atmaktadır. Daha çok akranları ile vakit geçirip sosyalleşmeye başlar. Birtakım sorunlar ile karşı karşıya kalınan bu dönemde, insan yaşadığı sosyal çevre başta olmak üzere birçok konuya dair sorgulamalar yapar. Hayatı anlamaya, yaşadığı dünyanın düzenini kavramaya çalışır. Bunu yaparken yaşının verdiği doludizginlikle her şeye karşı gelmek, düzeni reddetmek çoğu zaman işine gelir. Olanı olduğu gibi sorgusuz sualsiz kabul etmek “sıradanlık” belirtisidir. Kanı deli akan genç için ise sıradanlık büyük bir hezimetdir.

Hayatın en verimli dönemidir gençlik. Beden sağlıklı, dinç, zihin berrak, hafıza kuvvetlidir. Yapılacak faaliyetlerde verim ileriki çağlara göre daha yüksektir. Bu sebeple yaş ilerledikçe bu kuvvetin yitirilmesi, insanı gençliğe imrenerek baktırır.

Ozanın söylediği gibi uzun ince bir yolda gidiyoruz gündüz gece. Hayat bir yol ve ben bu yolun yolcusuyum “Nereye gidiyorum?” sorusunun cevabını bulmalıyım. Nereye gittiği belli olmayan bir otobüsün içinde kendimizi ne kadar güvensiz hissederseniz, bu dünyada gidişimizin nereye olduğuna cevap bulamayışımız da en az o kadar güvensizliğe sebep olur. Güvenle yol almak için önce kim olduğumu, bu yola niye koyduğumu, yolun sonunun nereye varacağını bulmalıyım. Erken kalkmak, erken yol almak uzun bir yolculuğa çıkma niyetinde olan şoför için ne kadar önemli ise, hayat yolculuğuna başlamış kimsenin de genç yaşta yol için gerekli hazırlığı yapması o kadar önemlidir. İnsan ilk olarak genç yaşlarda sorgular ve hayatı kavramaya çalışır. Gençliğin kendine has sorgu süreci, büyük bir nimettir aslına bakılırsa.

Varlığımı kime borçluyum? Kâinatın sahibi kim? Tam da Hz. İbrahim’in sorgulamaya başladığı nokta. O, içinde

bulunduğu toplumun yanlış âdetlerinden, batıl inançlarından hazzetmeyerek hakikati aramaya koyulmuştu. Kendisine faydası olmayan bir puta tapmak da neyin nesiydi? Hakikat bu olabilir miydi? Hakikat yolculuğunda, yıldıza, Ay'a, Güneş'e bakan Hz. İbrahim, Allah'ın her şeyden münezzehe oluşuna şahitlik etmişti.¹

İbrahimî bir duruş sergilemeliyim gençlik elden gitmeden. Allah'ın uyarısına² tabi olarak; devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bakmalıyım. Aradığım bütün soruların cevabı kâinatta mevcut. İhlâslı bir kalp ile iman etmek için ararsam, hakikati gözler önüne seren o kadar delil var ki. Kâinatı yaratan, her şeyi bir düzene koyan Yüce Rabbimin varlığına şahitlik etmeliyim.

Hakikatin ne olduğunu sorgulayıp, kalbimin tatmin olacağı cevapları bulmaya muhtacım. Çünkü bugün her türlü inanç mensubuyla iletişim hâlindeyim. Önceki devirlerde farklı inanç mensuplarıyla karşılaşmak az rastlanır bir durumdu. İletişim imkânları sınırlıydı. Bugün öyle değil, imkânlar arttı. Uzaklar yakın oldu. Dünyanın öbür ucundan biriyle sosyal medya üzerinden tanışıp arkadaşlık kurulabiliyor. Dünya üzerinde taraftar bulan her inanca internet üzerinden çok rahat ulaşabiliyorum. Çok bilgiye daha az zahmetle ulaştığım bugün "Hakikat nedir, batıl nedir?" sorularını sağlam delillerle cevaplamalıyım. Hakikati beni tatmin edecek şekilde bulmazsam, karşılaştığım her farklı düşünce zihin dünyamda gelgitlere sebep olabilir. Gelgitler iyidir aslında, kaptanın ustalığı gelgitlerdeki kontrolünde ortaya çıkar ama zayıf bir iman ile farklı inançların propagandasıyla karşılaşsam belki derin sarsıntılar yaşayabilirim. Allah'ın varlığına şahitliğimi ne kadar sağlam bir zemine oturtursam, hayatta o kadar sağlam adımlar atabilirim.

1 En'âm, 6/76-79.

2 Gâşiyeye, 88/17-20.

Kâinata mükemmel bir sistem var eden Allah, bu hayati ve içindekileri boşuna yaratmış olabilir mi? Allah ayet-i kerimede şöyle buyurup bizlere cevabı veriyor: “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. ‘Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutanz. Bizi ateş azabından koru.’ derler.”³

Yaratılan hiçbir şey boşuna değil. Yaratılışının bir gayesi var ve ona uygun yaşamak da vazifem. Bunu düşünürken koca dünyada varlığımı küçük görüp biraz da gençliğin verdiği rahat ile vazifemi boşlayabilirim. Bu sadece benim zafiyetimden kaynaklanır. Bu zaaf beni tembelleğe, adamsendeciliğe yöneltir. Ama hayatım hiç de öyle hafife alınacak bir küçüklükte değildir. Binlerce parçası olan bir yapbozda, elime aldığım bir parça bana gereksiz gelmez, “Aman canım bir tane de eksik olsa ne önemi var?” demem. Benim dünyadaki konumum da bu misale benziyor. Binlerce parça içindeki bir parça nasıl ki bütünü tam olması için vazgeçilmez ise, ben de bu dünyada yaratılmış bir varlık olarak vazgeçilmez, kıymetli bir parçayım. Kendimi, imkânlarımı önemsiz görmemeliyim. Bir benden ne olur ki, dememeliyim. Denize atılan bir taşın etrafında oluşan daireler gibi, üzerime düşeni yapmamın, çevremden başlayarak birçok kişiye faydası olacağını bilmeliyim.

Allah yarattığı kuluna yol göstermeden ona sorumluluk yüklemeyiz, bunun bilinci ile vahyin gerekliliğini kabul etmeliyim. Vahiy, doğruluğu tartışılmaz bilgi kaynağıdır. Allah ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Vahiy ile insanlara bilmediklerini öğretmiş, hakikate ulaşılabilmesi için yollar göstermiştir. İnsan hayat yolculuğunda rotasını vahye göre belirlediğinde hem dünyada hem de ahirette iyiliğe ve saadete kavuşacağından emin olur.

3 Âl-i İmrân, 3/190-191.

Vahyi bize ulaştıran Hz. Muhammed'in (s.a.s.) hayatı daha bir önem kazanır böylece. Onu iyi tanımalıyım, hayatının her aşamasında nasıl davranmış öğrenmeliyim. Çünkü o (s.a.s.), *“And olsun, Allah'ın Resûlünde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.”*⁴ ayet-i kerimesinde bildirildiği üzere, bizim için “güzel bir örnek”tir.

Yaşadığı toplumda her türlü çirkinliğe rağmen ahlaken kendini muhafaza etmiş, peygamberlikten önce de toplum nazarında saygınlık kazanmış bir kişiliğe sahipti. Onun ahlakı Kur'an ahlakıydı ve o güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderilmişti. Onu tanıdığım ölçüde örnek alabilirim. Aile içinde, okulda, çarşıda pazarda, iş hayatında, komşularıyla, insani ilişkilerin yaşandığı her ortamda onun tavsiyelerine riayet edip, izini takip ettikçe hayatın anlamına ulaşırım. Örneğin Peygamberimiz İslam'ı anlatırken karşılaştığı sıkıntılara sabırla göğüs germiş, inancına uygun yaşamak uğruna azimli, sabırlı ve kararlı bir duruş sergilemiştir. Sabır ve sebat çağımızda anlamını yitirmiş vaziyette neredeyse. Teknolojinin hayatımıza kattığı hız sayesinde ulaşmak istediklerimize kısa zamanda ulaşabilmemiz bir işin sonunu sabırla beklememize sekte vurdu. Her şeyi istediğimiz anda elde etmek istiyoruz. Beklemeye tahammülümüz yok. Uzun vadede gerçekleşecek planlar yerine kısa vadede ulaşacağımız hedefler belirliyoruz. Mücadele etmekten kaçınıp, elde edemediğimiz şeylerin peşini hemen bırakıyoruz. Oysa Hz. Peygamber (s.a.s.), cahiliye toplumunda her türlü sıkıntı ile karşılaşmış, olmadık teklifler almış, uzun süren boykotlara maruz kalmıştı. O, zora düştüğü ilk anda pes etmiş olsaydı İslam nasıl yayılabilirdi? Hayatın her safhasında karşıma engeller çıkabilir. Karşıma çıkan her engelin beni olgunlaştıracak, gücüme güç katacak birer tecrübe kaynağı olduğunun farkına varmalıyım. Usulüne uygun çaba sarf edildiğinde başarı elde edilir. Emek harcamadan hedefe ulaşmak mümkün değildir.

4 Ahzâb, 33/21.

Sınavlara hazırlanan gençler çok erken yaşlarında tecrübe ediyorlar hedefe götüreceği yolun nasıl yürünmesi gerektiğini. Sınavlarda derece elde edenler “Disiplinli ve zamanında ders çalıştım. Gerektiği kadarıyla sosyal aktivitelerden de uzak kalmadım. Planlı çalışmak bana bu sonucu kazandırdı.” derler. Küçük hedeflerden, daha büyük hedeflere ulaşmak sebat ve kararlılıkla olur.

Hedefe sebatla ulaşmak kadar önemli olan bir konu da hedefleri doğru belirlemektir. Hayat bu dünya ile sınırlı değil. Dünya ve ahiret birbirinin varlığına anlam katan iki farklı yaşam boyutu. Bunu çok iyi kavramalıyım. Dünya ve ahiret dengesini kurmalıyım. Çalışmalarımı bu dünyanın başarılarına endekslendiğim süredürümde ileriki yaşlarda, ahireti hesaba katmanın pişmanlığını muhakkak yaşarım. Arkadaş seçimim, okul tercihim, evlilik hayallerim ve rızkımı temin edeceğim mesleğim bana hem bu dünya hem de ahiret saadetini kazandırmalı.

Arkadaşlık, dostluk çok önemli; ortak hayaller kurup hedeflere beraber yürüyeceğimiz, yorulduğumuzda birbirimize omuz vereceğimiz, beraber ağlayıp gülebileceğimiz arkadaşlar...

Arkadaş seçimi ile ilgili Peygamber Efendimizin tavsiyelerini kulak ardı etmemeliyiz, “*Yalnızlık kötü arkadaştan daha hayırlıdır, salih arkadaş da yalnızlıktan iyidir.*”⁵ Kötü vasıflara sahip arkadaş mutlaka bizi de kötü alışkanlıklara sürükleyecektir. İnsan bulunduğu ortamdan etkilenir. Bir defasında Hz. Muhammed’e “Kendileriyle oturacağımız kişilerin en hayırlısı kimdir?” diye sorulur. O da “*Kendisini gördüğünüzde hâliyle size Allah’ı hatırlatan, konuştuğunda ilminizi artıran ve yaptığı amellerle sizi ahirete yönlendiren kişidir.*”⁶ der. Birbirimize Allah’ı hatırlatan seçimler yapmalıyız vesselam.

5 Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 387, hadis no: 5466.

6 Ebû Ya’lâ, *Müsned*, IV, 326, hadis no: 2437.

Yine önemli bir mevzu olan eş seçimi de gençken aldığımız kararlar arasındadır. Kişiyi bütün dünyalık dertlerinden bir nebze de olsa uzaklaştıracak şey, huzurlu bir yuvadır. Yuvayı huzurlu kılan da kadın olsun erkek olsun, hayırlı eştir. Yüzüne baktığında günün yorgunluğunu unutturacak, nefsi harama yönelmekten koruyacak bir eş büyük bir nimettir. Gelecek nesillerin ihyası, kurulacak iyi ailelerle mümkündür. Furkân suresinde bize öğretilen dualardan biri aile kurumuna yöneliktir. Ayet-i kerimede “*Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle.*”⁷ deniyor. Gençken bu duayı önemsemeli, bu duayla, tercihlerimizde isabetli olmamız için Allah'ın yardım etmesini dilemeliyiz. Nefsin arzularının üst seviyelerde olduğu gençlikte, haramdan uzak durmak, Hz. Yusuf'un iffetini örnek almak gerekir. Haram bir ilişkinin, bize ve gelecek nesillere zarar vereceğini aklımızdan çıkarmamalıyız. Nikâh bağına önemsemeli, aile kurulmadan yaşamının bize ileriki yaşlarda türlü zorluklar çıkarabileceğini unutmamalıyız. Evliliğe heves etmek, hayırlı bir yuva kurup, hayırlı evlatlar yetiştirmek hayallerimizi süslemeli.

Meslek seçimi de en az arkadaş ve eş seçimi kadar önemli. Rızkımızı temin için gayrimeşru yollara, haksız kazanç kaynaklarına, haram mala tevessül etmemeliyiz. Tercih yaparken kariyer imkânlarını düşündüğümüz kadar helal kazancı da düşünmeliyiz. Helal ama görünüşe göre az kazanç, haram olan çok kazançtan evladır. İnsanlığa hayrı olacak, ebedî saadete ulaştıracak meslekleri tercih etmeliyiz. Meşakkatli de olsa insanlığa faydası olacak bir iş seçiminin ibadet hükmünde olacağını bilmeliyiz. Yaptığımız her işi en iyi şekilde yapma gayretimiz bize hem bu dünya hem ahiret iyiliği getirecektir. Çünkü Allah, muhsin olanları (işini en iyi şekilde yapanları) sevdiğini ayet-i kerimelerde bize bildirir.

Tercihlerimizi yaparken hayat tecrübesi olan büyüklerimiz tavsiyelerini dinlemeli, istişare etmeliyiz. Sadece aile, akraba ve öğretmenlerimizden değil, büyük mütefekkirlerin eserlerini okumak suretiyle onlardan da istifade etmeliyiz. Özellikle yakın tarihimizde fikir dünyasına katkıları bulunmuş düşünürlerin hayatlarını ve eserlerini okumalı, gönül ve fikir dünyamızı zenginleştirmeliyiz.

Gençlik elden gitmeden yapacak çok iş var. İşi çok olanın boş oturacak vakti yoktur. Kolları sıvamalı işe koyulmalı. Ama ne mümkün? “Daha vakit var, sonra hallederim.” düşüncesi bizi aldattır. Sonralarımız hiç bitmez gençken, bugünlerimiz yarın, yarınlarımız öbür gün olur ama işler bir türlü tamamlanmaz. Farkına varmadan en önemli sermayemiz olan ömrümüzü tüketiriz. Zamanı iyi değerlendirmenin formülünü bir an evvel bulmalıyız.

“1. Müminler kesinlikle kurtuluşa ermiştir; 2. Ki onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar; 3. Anlamsız, yararsız şeylerden uzak dururlar.”⁸ Bu ayet-i kerimeler bize zamanı en verimli şekilde kullanmanın formülünü veriyor. Kişi yararsız işlerden uzak durmalı. Günümüzün önemli bir sorununa temas etmiş olduk. Sosyal ağlarda ömrümüzü tüketiyoruz. Harcadığımız zamanın hesabını yapmıyoruz. Bazı araştırmalar gün geçtikçe internette geçirdiğimiz zamanın arttığını gösteriyor. Günde en az 3-4 saatlik bir ortalama söz konusu. “İnternet kullanım amaçları dikkate alındığında, 2016 yılının ilk üç ayında internet kullanan bireylerin %82,4’ü sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşırken, bunu %74,5 ile paylaşım sitelerinden video izleme, %69,5 ile online haber, gazete ya da dergi okuma, %65,9 ile sağlıkla ilgili bilgi arama, %65,5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama ve %63,7 ile internet üzerinden müzik dinleme (web radyo)

takip etti.”⁹ Bu verilere bakıldığında “müminlerin, faydasız işlerden uzak durma” kıstasına pek uyduğumuz söylenemez. Ne yapmalıyız o hâlde? Elimize akıllı telefonumuzu aldığımızda yapacağımız işin gerekliliğini ve faydasını düşünmeliyiz. Otokontrol sistemimiz düzgün çalışmadığında, zamanımızı israf ettiğimizi bilmeli, tükenenin ömrümüz olduğunu hatırlamalıyız.

“Yaşadıkça anlarız ki ne yapmak istiyorsak, ne yapabileceğsek şimdiden başlamalıyız. Ancak şimdiye hâkimiz.”¹⁰ Şimdilerin hakkını vermeden yaşadığımız her bir gün, geri gelmemek üzere geçip gidiyor. Şimdi ne ile meşgulüz ve bunun ne faydası var? Bu iki soru kulaklarımızda sürekli yankılanmalı. Öyle olmalı ki faydasız ve boş işlerden yüz çevirebilmeyiz. Netice itibarıyla bilmeliyiz ki, “En çok aldandığımız sağlık ve boş vakittir.”¹¹

9 TUIK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2016.

10 Peyami Safa, *Eğitim Gençlik Üniversite*, s. 34.

11 Buhârî, Rikâk, 1.

'Mektep koridorları gerçek fetihlerin yeridir. Harp cephesindekinden daha derin ve trajik duygular sisteminin yaşandığı muhteşem ve ilahî sahnedir. Burada kendine irşat aydınlığı arayan gençlik, aynı zamanda kendisine verilen irşat ışığını ellerinde taşıdığı için irşatçısına mürşit de olabilir. Bugüne kadar vazifeyi yapan ben, yarının mürşitleri siz olacaksınız.'

(Nurettin Topçu)